

Doç. Dr.

Berk DEMİRKOL

Galatasaray Üniversitesi Hukuk Fakültesi
Milletlerarası Özel Hukuk Anabilim Dalı

Dr. Öğr. Üyesi

Ural AKÜZÜM

Gedik Üniversitesi Hukuk Fakültesi
İdare Hukuku Anabilim Dalı

TÜRKİYE’DE MED-ARB (ARABULUCULUK-TAHKİM) Yapısı, Mevzuatı & Uygulaması

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	V
İÇİNDEKİLER.....	VII
KISALTMALAR.....	XIII
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM TÜRKİYE'DE TAHKİM VE ARABULUCULUĞUN GELİŞİMİ

I. Genel Olarak	7
II. Türkiye'nin Tahkim Tarihi	13
A. Osmanlı Devleti Dönemi.....	14
B. Cumhuriyet Dönemi ve Güncel Mevzuat	16
1. 2000'li yıllardan önceki tahkime ilişkin temel mevzuat	16
2. 2000'li yıllarda tahkim hukukuna ilişkin yapılan kanunî düzenlemeler.....	19
3. Yatırım hukuku ve yatırım tahkimine ilişkin düzenlemeler..	21
III. Türkiye'nin Arabuluculuk Tarihi.....	27

İKİNCİ BÖLÜM
ARABULUCULUĞA İLİŞKİN
ULUSLARARASI HUKUK KAYNAKLI
GELİŞMELER: SİNGAPUR
KONVANSİYONU VE UNCITRAL MODEL
KANUNU

I. Singapur Arabuluculuk Konvansiyonu.....	32
A. Singapur Konvansiyonu'nun Yürürlüğe Girmesi.....	32
B. Singapur Konvansiyonu'nun Uygulama Alanı.....	32
1. Sulh anlaşmasının arabuluculuk sonucu yapılması şartı	33
2. Singapur Konvansiyonu m. 1'de sayılan şartlar: yazılılık, ticarî uyumsuzluk ve yabancılik unsuru.....	33
3. Sulh anlaşmasının mahkeme onayı almaması veya mahkeme ilamı ya da hakem kararı olarak kaydedilmemiş olması şartı	35
4. Konvansiyon'un parasal olmayan borçlar içeren sulh anlaşmalarına da uygulanması.....	38
5. Sulh anlaşmasının Konvansiyon kapsamına girebilmesi için ulusal otoritelerden onay alınmasının gerekmemesi.....	39
6. Sulh anlaşmasının Konvansiyon'un yürürlük tarihinden sonra yapılması.....	40
C. Singapur Konvansiyonu'nun Öngördüğü Uygulama Kuralları....	41
1. Singapur Konvansiyonu'nun etkisi.....	41
2. Sulh anlaşmasına dayanılmasının şartları.....	42
3. Sulh anlaşmasının etki doğurmasına karşı ileri sürülebilecek sebepler (icra engelleri)	42
4. Sulh anlaşmasının icrasının bekletici mesele karşısında geciktirilmesi.....	43
5. Sonuç	44
II. Uluslararası Ticarî Arabuluculuk ve Arabuluculuk Sonucu Elde Edilen Uluslararası Sulh Anlaşmaları Hakkında UNCITRAL Model Kanunu	45

A. Genel Olarak.....	45
B. Uygulama Alanı.....	46
1. Ticarî ilişki şartı.....	47
2. Yabancılık (uluslararası nitelik) şartı.....	47
C. UNCITRAL Model Kanunu'nda Öngörülen Arabuluculuk Usulü	49
1. Süre	49
2. Arabulucu atanması.....	50
3. Arabuluculuğun yürütülme usûlü.....	50
4. Arabuluculuk sırasında ortaya çıkan bilgi ve belgelerin gizliliği	51
5. Arabuluculuk sürecinin sona ermesi	51
6. Arabulucunun hakem olarak görev yapamaması	51
7. Arabuluculuk sonrası dava açılması.....	52
D. Sulh Anlaşmasının İcrası.....	53

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM MED-ARB'IN NİTELİĞİ

I. Uyuşmazlığın Arabuluculuk-Tahkim Yöntemiyle Çözümü	55
II. Uyuşmazlığın Arabuluculuk-Tahkim Yöntemiyle Çözülmesi Konusunda Tarafların Anlaşması	57
A. Klasik Med-Arb Şartı.....	57
B. Taraflar Arasında Sadece Tahkim Şartı Bulunmasına Rağmen Tarafların Önce Arabuluculuk Yöntemine Başvurması	58
C. Tarafların Arabuluculuk Yöntemine Başvurduktan Sonra Tahkim Anlaşması Kurmaları.....	59
III. Med-Arb Usûlüne Özgü Çeşitli Tartışmalı Konular	61
A. Uyuşmazlık Çıktıktan Sonra Arabuluculuğa Gidilmeden Doğrudan Tahkimde Dava Açılabilir Mi?.....	61
B. Arabulucu Hakem Olarak Görev Yapabilir Mi?.....	67
C. Arabuluculuk Sürecinde Elde Edilen Belgeler Tahkim Yargılamasında Kullanılabilir Mi?	70

IV. Med-Arb Usulünün Avantaj ve Dezavantajları .....71**DÖRDÜNCÜ BÖLÜM
ISTAC MED-ARB KURALLARI**

- I. Dünyada Bir İlk Olarak ISTAC Med-Arb Kuralları'nın
Yayınlanması 75**
- A. ISTAC Med-Arb Kuralları 15 Kasım 2019 Tarihinde
Yayınlanmıştır.....75
  - B. Kanada'da Med-Arb Kuralları Çalışması Devam Etmektedir 75
  - C. Yeni Zelanda'da Arb-Med Kurallarında Tahkim
Başladıktan Sonra Arabuluculuğa Başvurulması
Düzenlenmektedir 76
- II. ISTAC Med-Arb Kuralları Düzenlemesi.....77**
- A. Amaç (Madde 1) 77
  - B. Uygulama Alanı (Madde 2) 78
    - 1. Kurallar'ın uygulama alanı bulması için aranan şartlar 78
    - 2. Tarafların Kurallar'ın uygulanmasını öngörme yöntemleri ..78
      - a. ISTAC Med-Arb Kuralları'na açık referans.....79
      - b. Tarafların aralarındaki uyuşmazlığın med-arb
yöntemiyle çözülmesi konusunda anlaşırken
arabuluculuk ve tahkim yöntemlerinden en az
birisinin ISTAC nezdinde yapılmasını kararlaştırmaları 79
      - c. Taraflar arasında med-arb şartı olmaksızın
yapılan arabuluculuk sırasında veya sonrasında
uyuşmazlığın ISTAC nezdinde tahkim yoluyla
nihaî olarak çözüleceği konusunda anlaşılması 80
      - d. ISTAC nezdinde görülen bir tahkim yargılaması
sırasında tarafların arabuluculuk anlaşması yapması 81
    - 3. ISTAC Med-Arb Kuralları'nın diğer ISTAC kuralları ile
birlikte uygulanması 81
  - C. Tarafların Med-Arb Usulünü Öngörme Zamanı (Madde 3) 82

1. Taraflar aralarındaki uyuşmazlık nihaî olarak çözülene kadar herhangi bir aşamada uyuşmazlıklarının med-arb usulüne göre çözülmesi konusunda anlaşabilirler 82
2. Taraflar arasında med-arb şartı olmaksızın yapılan arabuluculuk sırasında veya sonrasında uyuşmazlığın ISTAC nezdinde tahkim yoluyla nihaî olarak çözüleceği konusunda anlaşılması veya tarafların med-arb şartı konusunda anlaşmaları 83
3. ISTAC nezdinde görülen bir tahkim yargılaması sırasında tarafların arabuluculuk anlaşması yapması 83
- D. Med-Arb Usulünde Arabuluculuk ve Tahkim Süreçleri (Madde 4) 85
  1. Genel bakış.....85
  2. Arabuluculuk faaliyeti sonucunda tarafların anlaşması sonucu ortaya çıkan sulh anlaşmasının hakem kararı olarak tespit edilebilmesi 86
  3. Hakem heyeti oluşmadan önce Acil Durum Hakemi'nden geçici koruma talep edilmesi 87
  4. Tarafların med-arb şartı öngörmesi durumunda kural olarak doğrudan tahkim davası açılmaz 89
  5. Tarafların med-arb şartı öngörmesi durumunda istisnaî olarak doğrudan (veya sekiz haftalık süreci beklemeden) tahkim davası açılacak durumlar.....93
    - a. Taraflar arasındaki uyuşmazlığın arabuluculuk yöntemiyle çözümlenmesinin olanaksız olduğunu gösteren hâllerin bulunması..... 94
    - b. Taraflardan en az birisinin uyuşmazlığın arabuluculuk yöntemiyle çözülmesinde açık sebeplerden ötürü haklı bir beklentisinin kalmamış olması 95
    - c. Taraflardan birinin iflâsı gibi karşı tarafı zor duruma sokabilecek hâllerde, taraflardan birinin doğrudan tahkim sürecini başlatıp ivedî bir karara ulaşmak istemesi 96

d. Taraflardan birinin arabuluculuk talebine karşı tarafın süresi içinde cevap vermemesi veya taraflardan birinin geçerli bir mazereti olmaksızın arabuluculuk toplantılarına üst üste iki defa katılmaması.....	97
E. Arabulucunun Hakem Olarak Görev Yapması (Madde 5).....	98
F. Gizlilik ve Arabuluculuk Sürecinde Elde Edilen Bilgi ve Belgelerin Tahkim Yargılamasında Kullanılmaması (Madde 6).....	101
1. Genel Değerlendirme	101
2. Arabuluculuk Sürecinde Elde Edilen Bilgi ve Belgelerin Tahkim Yargılamasında Kullanılmasının Yasaklanması.....	103
3. Yasaklanan Bilgi ve Belgelerin İleri Sürülmesi Durumunda Alınabilecek Tedbir ve Yaptırımlar.....	105
4. Arabuluculukta Kullanılan Bir Bilgi veya Belgenin Tahkim Yargılamasında Delil Olarak Sunulabilmesi	106
III. ISTAC Med-Arb Kuralları'nın Zorunlu Arabuluculuk Sırasında / Sonrasında Yapılan Tahkim Anlaşmalarına Uygulanması	107
IV. Örnek ISTAC Med-Arb Klozu	111
SONUÇ	115
KAYNAKÇA	119
EK-1 İstanbul Tahkim Merkezi (ISTAC) Arabuluculuk-Tahkim (Med-Arb) Kuralları.....	123
EK-2 UNCITRAL Uluslararası Ticarî Arabuluculuk ve Arabuluculuk Sonucu Elde Edilen Uluslararası Sulh Anlaşmaları Hakkında Model Kanun	129
EK-3 Arabuluculuk Sonucunda Yapılan Milletlerarası Sulh Anlaşmaları Hakkında Birleşmiş Milletler Konvansiyonu (Singapur Arabuluculuk Konvansiyonu)	141